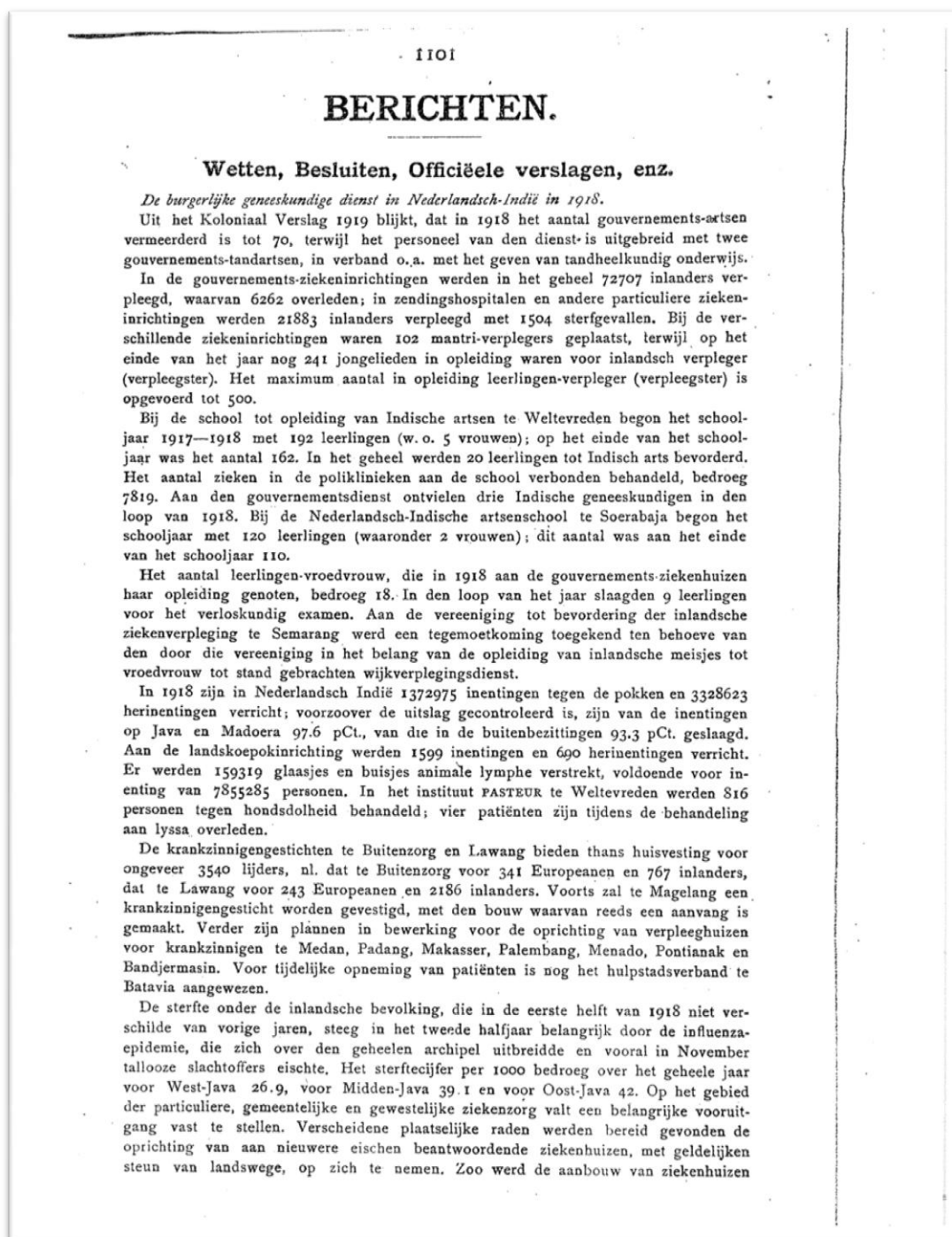

Lampiran 1

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Menjelaskan tentang *Burgerlijke Geneeskundige Dienst* (BGD) di Hindia Belanda tahun 1918.

Sumber: Badan Arsip dan Perpustakaan Provinsi Jawa Tengah.

onderhanden genomen te Bandoeng, Soekaboemi, Garoet, Cheribon, Medan, Palembang, Makasser, enz.. Het aantal gesubsideerde particuliere ziekehuizen neemt gestadig toe.

Cholera heerschte in het begin van het jaar te Batavia en verspreidde zich gaandeweg over Java en Madoera; zij werd krachtig bestreden door vaccinatie en afzondering van zieken. Te Batavia kwamen 899 gevallen voor met 444 sterfgevallen; te Semarang 1475 met 1227 sterfgevallen en te Soerabaja 294 met 230 sterfgevallen, in het geheel op Java en Madoera 15266 gevallen met 10001 sterfgevallen. In de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo kwamen 2807 gevallen ter kennis met 2092 sterfgevallen.

Diphtheritis vertoonde zich als een lichte epidemie te Soerabaja in het voorjaar (68 gevallen met 4 sterfgevallen); in het geheel op Java en Madoera 123 gevallen met 14 sterfgevallen.

Influenza woedde, zooals boven reeds is aangestipt, in de tweede helft van het jaar over den geheelen archipel; de eerste epidemie heerschte in Juli, Augustus en September, de tweede, veel heviger, in November. In sommige streken werd in het begin gedacht, dat men te doen had met pestpneumonie, maar bacteriologisch onderzoek bewees, dat dit niet het geval was. Het getal overledenen is niet met zekerheid op te geven, omdat de ziekte niet in de epidemie-ordonnantie is opgenomen en dus geen verplichting tot aangifte bestaat. Volgens een berekening, gegrond op de wekelijksche opgaven der algemeene sterfte-statistiek, zijn in geheel Nederlandsch-Indië gedurende November 416000 personen meer overleden dan in November 1917; dit verschil is waarschijnlijk geheel op rekening der influenza te stellen.

Pest. In Maart 1918 deed deze ziekte haar intrede ter Oostkust van Sumatra; het geheele gewest werd pestgevaarlijk verklaard, een pestbestrijdingsdienst ingesteld met den directeur van het pathologische laboratorium te Medan als leider. Het aantal gevallen bedroeg 18 in Maart en 15 in September. In het pestgebied werden 734 gevallen vastgesteld (tegen 421 in 1917), waaronder 44 gevallen van longpest. In het eerste halfjaar van 1919 deden zich 760 gevallen voor met 758 sterfgevallen.

Pokken heerschten vooral te Batavia (624 gevallen met 478 sterfgevallen); in het geheel kwamen op Java 3365 gevallen voor. Buiten Java kwamen pokken vooral op Celebes voor; een lichte epidemie ook te Palembang.

Beri-beri vertoonde zich slechts sporadisch hier en daar.

Malaria. De gunstige invloed van uitgevoerde assaineeringswerken doet zich ten opzichte van deze ziekte gevoelen. Het malaria-onderzoek werd krachtig voortgezet; de burgerlijke geneeskundige dienst gaf een handleiding voor dat onderzoek uit en verspreidde die in ruime mate.

Oogziekten. In het Koningin-Wilhelmina-gasthuis te Bandoeng werden ingeschreven 4785 patiënten, van wie 1197 in de inrichting werden opgenomen. Onder de ooglijders kwamen veel trachoomlijders voor.

Tuberculose. Het onderzoek door de daarvoor benoemde commissie werd voortgezet. Aan de centrale vereeniging tot bestrijding van de tuberculose werd van landswege geidelijke steun toegekend. Voor de oprichting van sanatoria voor tuberculose-lidjers door genoemde vereeniging werd subsidie verleend.

In het geneeskundige laboratorium werden 5976 onderzoeken van diagnostischen aard verricht, tegen 3420 in 1917. Verder hadden onderzoeken plaats naar de aanwezigheid van pest-, lepra- en tuberkelbacillen, naar malaria-parasieten, enz.. Ook werd een onderzoek ingesteld naar de oorzaken der influenza. Het onderzoek inzake voedselvraagstukken, in verband met de vitaminen, werd voortgezet, terwijl het in 1917 gestaakte onderzoek van te Tandjoeng Priok gevangen ratten werd hervat.

MUNTENDAM.

BUITENLAND.

NEW-CASTLE. — Verbrande dokters-auto's. Bij een brand te New-Castle hebben ongeveer twintig practizeerende artsen in het drukste van den tijd hun auto verloren. De secretaris van de plaatselijke afdeeling der British Medical Association heeft toen de eigenaars van auto's verzocht, de ontriefde dokters bij te staan door

Lampiran 2

Basil *Yersinia Pestis*Pinjal *Xenopsilla Cheopis*

Sumber: Departemen Kesehatan RI, *Pedoman Pemberantasan Pes di Indonesia*, Jakarta: Departemen Kesehatan RI, 2000.

Lampiran 3

Penderita Pes Bubo

Timbul bubo (mringkil/sekelan) sebesar buah duku pada selangkangan.

Sumber: Departemen Kesehatan RI, *Pedoman Pemberantasan Pes di Indonesia*, Jakarta: Departemen Kesehatan RI, 2000.

Lampiran 4

Penderita Pes Septikemik

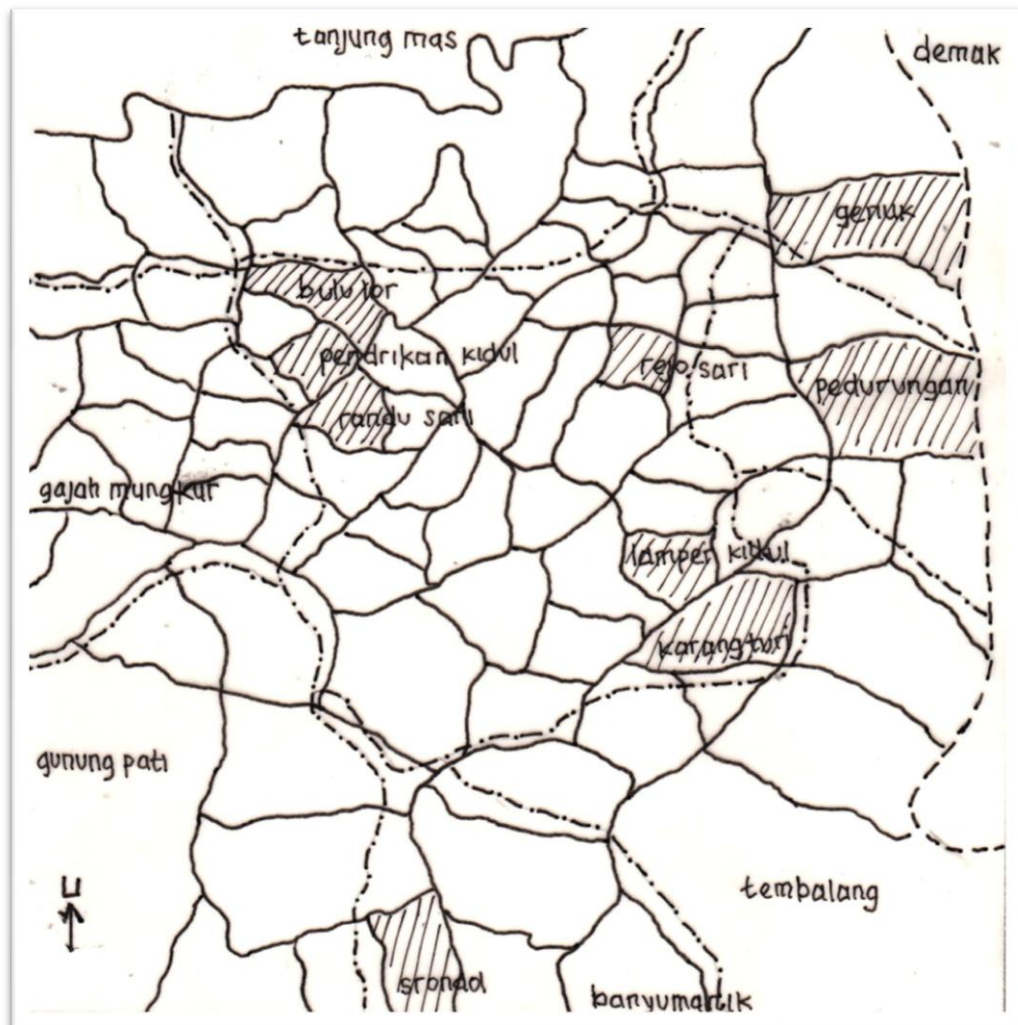

Purpura, Ecchymosis berkembang menjadi gangrene pada pes septikemik.

Sumber: Departemen Kesehatan RI, *Pedoman Pemberantasan Pes di Indonesia*, Jakarta: Departemen Kesehatan RI, 2000.

Lampiran 5

Peta Daerah Yang Terkena Wabah Pes di Kota Semarang

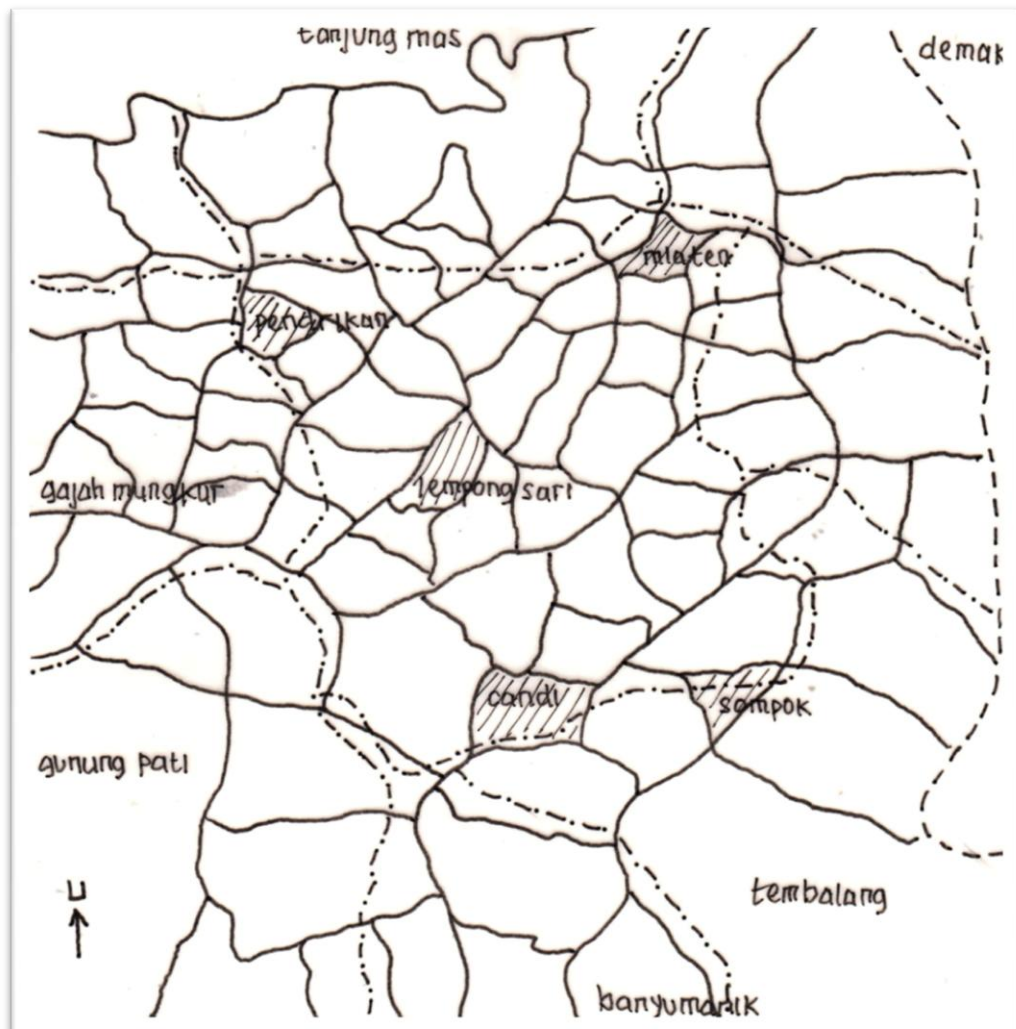

Daerah yang diarsir merupakan daerah yang terkena penyakit pes.

Sumber: An Official Guide to Eastern Asia, *East Indies* Vol. V, Tokyo: Department of Railways, 1920.

Lampiran 6

Peta Penempatan Penduduk di Daerah Baru Dalam Kota Semarang

Daerah yang diarsir merupakan daerah baru sebagai tempat tinggal penduduk akibat wabah pes.

Sumber: An Official Guide to Eastern Asia, *East Indies* Vol. V, Tokyo: Department of Railways, 1920.